

THE SUBJECT ROLE OF FARMERS IN NEW RURAL BUILDING IN HO CHI MINH CITY

Bui Xuan Dung

Ho Chi Minh City University of Economics; Email: dungbx@ueh.edu.vn

Received: 03/12/2024; Reviewed: 10/12/2024; Revised: 17/12/2024; Accepted: 03/01/2025; Released: 28/02/2025

DOI: <https://doi.org/10.54163/ncdt/403>

This article analyzes the role of farmers in building new rural areas in Ho Chi Minh City, focusing on factors such as knowledge, skills, community participation and self-reliance. Ho Chi Minh City, one of the most developed regions in Vietnam, cannot ignore the important role of farmers in maintaining sustainable development. From the history of land reclamation to the present, farmers have demonstrated their resilience and creativity in production. However, they face many modern challenges such as climate change, unstable consumer markets and the need for technical innovation. In order to promote the role of farmers, the research emphasizes the need to improve the intellectual level of the people, support appropriate policies and develop rural infrastructure. The participation of social organizations and enterprises in providing technical and financial training is also an important factor. In conclusion, promoting the role of farmers as subjects not only help improve personal life but also promote economic, social development and environmental protection in a comprehensive and sustainable manner.

Keywords: *Farmers' role; Rural development; Sustainability; Community participation; Agricultural innovation.*

1. Đặt vấn đề

Thành phố Hồ Chí Minh (TP. Hồ Chí Minh) từ lâu đã nổi tiếng với sự phát triển mạnh mẽ, nhờ vào công sức đáng kể của người dân, đặc biệt là những người nông dân tiên phong khai hoang, lập ấp và xây dựng nền móng cho sự thịnh vượng. Trong lịch sử, nông dân TP. Hồ Chí Minh đã vượt qua nhiều thử thách tự nhiên và thể hiện lòng kiên cường qua các cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc. Hiện nay, họ tiếp tục khẳng định vai trò chủ động trong xây dựng nông thôn mới. Trước bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0, nông dân đối mặt với nhiều tác động lớn từ việc tham gia quy hoạch, phát triển hạ tầng đến việc đổi mới mô hình sản xuất và đóng góp vào các hoạt động văn hóa, xã hội, môi trường. Những thay đổi này đòi hỏi họ phải nâng cao nhận thức, kỹ năng và ý thức pháp luật để duy trì vai trò tích cực trong phát triển kinh tế và bảo vệ lợi ích cộng đồng.

Tuy nhiên, thách thức lớn đối với nông dân TP. Hồ Chí Minh là sự bất ổn của thị trường tiêu thụ nông sản, khiến thu nhập và đời sống bị ảnh hưởng. Mối liên kết trong mô hình “Bốn nhà” (nhà nước, nhà nông, nhà khoa học, nhà doanh nghiệp) chưa thực sự gắn kết, gây ra những bất cập trong hỗ trợ kỹ thuật và kinh tế. Thêm vào đó, biến đổi khí hậu và thiên tai đe dọa liên tục đến hoạt động sản xuất. Xây dựng nông thôn mới phải được xem là một phần của chiến lược phát triển kinh tế - xã hội (KT-XH) bền vững, với sự tham gia chủ động của nông dân. Để đạt điều này, cần có sự phối hợp từ chính quyền, cộng đồng doanh nghiệp và các tổ

chức khoa học nhằm cung cấp chương trình đào tạo, hỗ trợ tài chính và phát triển hạ tầng. Cũng cố mối liên kết “Bốn nhà” sẽ giúp nông dân tham gia và hưởng lợi công bằng, tạo nền tảng phát triển ổn định và nâng cao chất lượng sống.

2. Tổng quan nghiên cứu

Các nghiên cứu về vai trò chủ thể của nông dân trong xây dựng nông thôn mới đã được đề cập sâu rộng trong nhiều công trình nghiên cứu, nhấn mạnh tầm quan trọng và vị thế của họ trong quá trình phát triển: *Nông nghiệp, nông dân, nông thôn trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở nước ta* (Hòa, 2008); *Văn hoá người Việt vùng Tây Nam Bộ* (Thêm, 2014); *Liên kết kinh tế giữa doanh nghiệp chế biến nông sản với nông dân ở Việt Nam* (Hậu, 2012); *Phát triển hợp tác xã nông nghiệp kiểu mới - Khâu đột phá để cơ cấu lại nông nghiệp và nâng cao thu nhập bền vững cho người nông dân* (Nhân, 2015),... Để phát huy vai trò chủ thể của nông dân, việc cải thiện chính sách, đào tạo kỹ năng và củng cố các liên kết kinh tế là cần thiết. Việc xây dựng nông thôn mới phải được xem là một phần của chiến lược phát triển bền vững, trong đó nông dân không chỉ là người thực hiện mà còn là người sáng tạo và hưởng lợi.

3. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp biện chứng duy vật tập trung phân tích các hiện tượng trong mối quan hệ qua lại và sự phát triển, giúp nghiên cứu xem xét vai trò của nông dân một cách toàn diện. Nguyên tắc khách quan đảm bảo dữ liệu phản ánh đúng thực tế, phân tích sâu các yếu tố như chính sách nhà nước, sự tham gia

của nông dân, và vai trò các tổ chức, doanh nghiệp. Nguyên tắc toàn diện đánh giá các yếu tố KT-XH, môi trường và văn hóa, làm rõ cách nông dân tham gia sản xuất và hoạt động cộng đồng, cùng mối liên hệ hỗ trợ từ nhà nước và hợp tác doanh nghiệp, khoa học. Nguyên tắc lịch sử cụ thể giúp đánh giá sự phát triển nông thôn mới qua từng giai đoạn tại TP. Hồ Chí Minh, rút ra bài học từ thách thức và kết quả đạt được.

Phương pháp phân tích chi tiết từng yếu tố như chính sách, chương trình hỗ trợ và vai trò hợp tác xã, đánh giá mức độ hiệu quả của chúng. Phương pháp tổng hợp kết nối các phân tích riêng lẻ để tạo bức tranh tổng thể, đưa ra nhận định sâu sắc về thành công, hạn chế, và đề xuất cải thiện việc phát huy vai trò chủ thể của nông dân.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Vai trò chủ thể của nông dân trong xây dựng nông thôn mới

Việc phát huy vai trò chủ thể của nông dân là yếu tố cốt lõi trong xây dựng nông thôn mới (NTM), giúp cải thiện đời sống người dân và thúc đẩy sự phát triển bền vững. Khái niệm “chủ thể” đề cập đến khả năng tự quyết định, tự chịu trách nhiệm và chủ động tham gia vào các hoạt động phát triển. Nông dân không chỉ là người thụ hưởng mà cần trở thành nhân tố quyết định trong quá trình lập kế hoạch và triển khai, từ đó tạo ra một hệ thống phát triển hiệu quả hơn.

Nông dân từ xưa đến nay là lực lượng sản xuất chính trong xã hội Việt Nam, đảm bảo an ninh lương thực và giữ gìn giá trị văn hóa truyền thống. Trong bối cảnh xây dựng NTM, họ cần được xác định là trung tâm, với quyền và trách nhiệm rõ ràng. Để thực hiện được điều này, việc cung cấp kiến thức và kỹ năng, bao gồm kỹ thuật sản xuất, quản lý kinh tế và pháp luật, là cần thiết. Nông dân cần có năng lực tự quyết định và tham gia tích cực vào các hoạt động cộng đồng để thúc đẩy sự phát triển.

Yếu tố chính trị - pháp luật đóng vai trò nền tảng, đảm bảo sự hỗ trợ từ nhà nước qua các chính sách về tín dụng, đào tạo và cơ sở hạ tầng. Chính sách hỗ trợ tài chính và hạ tầng, như hệ thống giao thông và thủy lợi, giúp nông dân tiếp cận dễ dàng hơn với thị trường và cải thiện sản xuất. Tuy nhiên, những chính sách này cần được thực hiện một cách minh bạch, có sự tham gia của nông dân để đáp ứng đúng nhu cầu thực tế. Yếu tố kinh tế, như nguồn lực tài chính và khả năng tiếp cận tín dụng, rất quan trọng đối với nông dân trong việc mở rộng sản xuất và áp dụng công nghệ mới. Các chương trình tín dụng ưu đãi và vay vốn vi mô giúp họ có điều kiện đầu tư hiệu quả hơn. Kinh tế địa phương phát triển mở ra cơ hội việc làm, tăng thu nhập và thúc đẩy hợp tác giữa nông dân, doanh nghiệp và chính quyền, tạo nền tảng vững chắc cho sự chủ.

Yếu tố xã hội - văn hóa cũng ảnh hưởng sâu sắc đến sự phát triển. Trình độ học vấn, văn hóa địa phương và sự hợp tác xã hội là các yếu tố then

chốt. Khi nông dân được đào tạo tốt, họ dễ dàng áp dụng các kỹ thuật mới và tham gia vào các hoạt động quản lý, phát triển. Văn hóa địa phương có thể thúc đẩy tinh thần hợp tác và gắn kết, tạo sức mạnh cộng đồng để triển khai hiệu quả các dự án phát triển. Yếu tố công nghệ ngày càng trở nên quan trọng trong sản xuất và quản lý nông thôn mới. Việc áp dụng công nghệ cao như hệ thống tưới tự động, máy móc hiện đại và công nghệ thông tin giúp tăng năng suất và giảm chi phí lao động. Tuy nhiên, để thực hiện được điều này, cần có sự hỗ trợ đào tạo kỹ năng công nghệ và đầu tư hạ tầng kỹ thuật, như Internet và điện. Thách thức này đòi hỏi sự chung tay của chính phủ và các tổ chức để cung cấp điều kiện cần thiết, giúp nông dân tiếp cận và sử dụng công nghệ hiệu quả.

Phát huy vai trò chủ thể của nông dân trong xây dựng NTM đòi hỏi sự kết hợp giữa chính sách hỗ trợ, kinh tế phát triển, hợp tác xã hội và ứng dụng công nghệ. Nông dân cần được trang bị đầy đủ kiến thức và kỹ năng để tham gia chủ động vào mọi mặt của quá trình phát triển, đảm bảo sự phát triển bền vững và hiệu quả cho cộng đồng nông thôn.

4.2. Phát huy vai trò chủ thể của nông dân trong xây dựng nông thôn mới tại TP. Hồ Chí Minh: thực trạng và triển vọng

TP. Hồ Chí Minh là trung tâm kinh tế hàng đầu của Việt Nam, đóng góp lớn vào GDP quốc gia và có sự phát triển vượt bậc trong các lĩnh vực công nghiệp và dịch vụ. Tuy nhiên, nông nghiệp vẫn giữ vai trò quan trọng, đặc biệt tại các huyện ngoại thành như Củ Chi, Hóc Môn và Bình Chánh, nơi mà việc xây dựng nông thôn mới dựa vào vai trò chủ thể của nông dân. Nông dân ở TP. Hồ Chí Minh không chỉ góp phần cung cấp nguồn lương thực thực phẩm cho thành phố mà còn tích cực ứng dụng công nghệ vào sản xuất, tạo nên các mô hình sản xuất nông nghiệp công nghệ cao. Các phương pháp trồng rau sạch, thủy canh, và chăn nuôi tiên tiến đã giúp nông dân nâng cao năng suất và chất lượng sản phẩm. Tuy nhiên, diện tích đất nông nghiệp đang thu hẹp dần do quá trình đô thị hóa, gây ra những khó khăn trong việc phát triển nông nghiệp quy mô lớn và buộc nông dân phải tìm kiếm những mô hình sản xuất bền vững hơn.

Tại TP. Hồ Chí Minh, nông dân không chỉ đóng góp ý kiến mà còn tham gia trực tiếp vào quá trình lập kế hoạch phát triển nông thôn mới. Các cuộc họp cộng đồng, do chính quyền tổ chức, tạo cơ hội để nông dân chia sẻ nhu cầu, đóng góp kinh nghiệm và đề xuất các giải pháp phù hợp. Họ cũng tích cực giám sát tiến độ và phản biện các dự án, giúp đảm bảo tính minh bạch và hiệu quả của các chương trình phát triển. Bên cạnh đó, mô hình hợp tác xã đóng vai trò quan trọng trong việc liên kết các hộ nông dân với nhau, tạo ra các nhóm sản xuất lớn mạnh, giúp giảm chi phí và ổn định đầu ra cho sản phẩm. Những liên kết sản xuất này tạo điều kiện để nông dân tiếp cận công nghệ hiện đại, từ đó nâng cao hiệu quả sản xuất, đáp ứng nhu cầu thị trường.

Việc phát huy vai trò chủ thể của nông dân tại TP. Hồ Chí Minh vẫn gặp phải nhiều thách thức. Đô thị hóa nhanh chóng đã làm giảm diện tích đất canh tác, khiến một bộ phận nông dân phải chuyển sang nghề khác. Ngoài ra, khó khăn trong việc tiếp cận vốn cũng là một trở ngại lớn. Thủ tục hành chính phức tạp và yêu cầu thế chấp cao khiến nhiều nông dân, đặc biệt là những hộ có thu nhập thấp, khó tiếp cận các nguồn vốn ưu đãi để đầu tư vào sản xuất.

Tuy nhiên, những hạn chế về trình độ quản lý và khả năng tiếp cận công nghệ cũng ảnh hưởng đến hiệu quả sản xuất. Nhiều nông dân vẫn duy trì phương thức quản lý truyền thống và thiếu kiến thức về các phương pháp sản xuất mới. Điều này làm giảm hiệu quả sản xuất, dẫn đến sự phụ thuộc vào nguồn lực hỗ trợ từ bên ngoài, trong khi nông nghiệp TP. Hồ Chí Minh cần hướng tới phát triển bền vững và tự chủ. Chính quyền đã triển khai các chính sách khuyến khích phát triển nông nghiệp công nghệ cao, đồng thời cung cấp tín dụng ưu đãi và tổ chức các khóa đào tạo để nông dân nâng cao kỹ năng. Ngoài ra, sự phát triển của các hợp tác xã và chuỗi giá trị liên kết cũng nhận được sự hỗ trợ từ chính quyền, tạo điều kiện để nông dân dễ dàng tiếp cận với nguồn vốn và thị trường.

Các doanh nghiệp đã tham gia vào việc xây dựng chuỗi giá trị liên kết sản xuất, giúp đảm bảo đầu ra ổn định và giảm thiểu rủi ro trong quá trình sản xuất. Sự hợp tác này còn tạo điều kiện cho nông dân tiếp cận các thiết bị hiện đại, từ hệ thống tưới tự động đến công nghệ nhà kính, giúp tăng năng suất và giảm chi phí sản xuất. Ngoài ra, các tổ chức xã hội và phi chính phủ cũng đóng góp tích cực vào việc nâng cao nhận thức và kỹ năng cho nông dân. Họ đã tổ chức các buổi hội thảo, tập huấn và các dự án phát triển bền vững, giúp nông dân nâng cao hiểu biết về kỹ thuật sản xuất mới và bảo vệ môi trường. Sự hỗ trợ từ các tổ chức này không chỉ giúp nông dân tiếp cận kiến thức mới mà còn khuyến khích họ áp dụng các phương pháp canh tác thân thiện với môi trường, góp phần vào phát triển nông nghiệp bền vững.

Nông dân tại TP. Hồ Chí Minh đã không ngừng sáng tạo và chủ động áp dụng các công nghệ cao vào sản xuất. Nhiều nông dân đã triển khai hệ thống tưới tự động, trồng rau thủy canh và sử dụng nhà kính để kiểm soát môi trường sản xuất. Những sáng kiến này không chỉ tăng năng suất mà còn bảo vệ sức khỏe cho người sản xuất và người tiêu dùng, từ đó xây dựng lòng tin từ thị trường. Ngoài ra, các sáng kiến về bảo vệ môi trường cũng được nhiều nông dân TP. Hồ Chí Minh áp dụng. Họ đã tái sử dụng nước từ hệ thống tưới tiêu, sử dụng phân hữu cơ tự chế biến và giảm thiểu sử dụng phân bón hóa học. Những sáng kiến này góp phần bảo vệ nguồn tài nguyên thiên nhiên và giảm chi phí sản xuất, giúp nông dân tăng thêm thu nhập.

Nhờ sự tham gia tích cực và chủ động của nông dân, quá trình xây dựng nông thôn mới tại TP. Hồ Chí Minh đã đạt được nhiều thành tựu. Các khu

vực ngoại thành đã được cải thiện đáng kể về hạ tầng giao thông, hệ thống thủy lợi và dịch vụ công cộng. Những công trình này không chỉ nâng cao chất lượng cuộc sống cho người dân mà còn tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển kinh tế địa phương. Sự phát triển của các hợp tác xã và liên kết sản xuất đã tạo ra những chuỗi giá trị bền vững, giúp nông dân ổn định thu nhập và nâng cao khả năng cạnh tranh. Ngoài ra, việc áp dụng công nghệ cao vào sản xuất và sáng kiến bảo vệ môi trường đã giúp sản phẩm nông nghiệp TP. Hồ Chí Minh đạt tiêu chuẩn cao hơn, đáp ứng nhu cầu thị trường trong và ngoài nước.

4.3 Các giải pháp thúc đẩy vai trò chủ thể của nông dân trong xây dựng nông thôn mới tại TP. Hồ Chí Minh

Để phát huy vai trò chủ thể của nông dân trong xây dựng NTM, việc tiếp tục hoàn thiện hệ thống chính sách và chương trình hành động cụ thể là cần thiết. Các chính sách hỗ trợ tài chính, khuyến nông và đào tạo kỹ năng cần được thiết kế đồng bộ và linh hoạt. Chính quyền TP. Hồ Chí Minh nên triển khai các gói vay ưu đãi, lãi suất thấp để hỗ trợ nông dân đầu tư công nghệ cao. Các khoản hỗ trợ tài chính không hoàn lại cũng cần được cân nhắc để khuyến khích các dự án ứng dụng công nghệ mới như tưới tiết kiệm và nhà kính. Các chương trình khuyến nông nên được mở rộng với mạng lưới rộng khắp để nông dân dễ dàng tiếp cận thông tin và kỹ thuật hiện đại. Hỗ trợ kỹ thuật trực tiếp tại nông trại và xây dựng mô hình trình diễn nông nghiệp là các biện pháp hiệu quả giúp nông dân học hỏi và áp dụng kiến thức thực tiễn.

Hệ thống pháp lý cần đồng bộ, minh bạch để tạo môi trường thuận lợi cho nông dân. Việc giảm bớt thủ tục hành chính và số hóa quy trình tiếp cận nguồn hỗ trợ sẽ giúp nông dân dễ dàng tham gia các chương trình phát triển. Cơ chế giám sát minh bạch qua các nền tảng trực tuyến cũng cần được phát triển để đảm bảo tính công bằng trong việc triển khai chính sách. Điều chỉnh chính sách phù hợp với điều kiện thực tế của từng địa phương như Củ Chi, Hóc Môn và Bình Chánh là điều cần thiết. Sự tham vấn từ cộng đồng nông dân sẽ giúp chính sách được triển khai đúng hướng và hiệu quả hơn.

Việc phát triển kết cấu hạ tầng là cơ sở để nông dân tham gia tích cực hơn vào các hoạt động sản xuất. Xây dựng và nâng cấp hệ thống giao thông nông thôn, điện, nước sạch, và viễn thông sẽ giúp cải thiện điều kiện sinh hoạt và sản xuất của nông dân. Giao thông thuận lợi không chỉ hỗ trợ vận chuyển nông sản mà còn tạo điều kiện cho các dịch vụ chế biến và thương mại phát triển, từ đó nâng cao giá trị sản xuất. Nguồn cung cấp điện ổn định sẽ hỗ trợ việc ứng dụng công nghệ cao trong sản xuất. Cung cấp nước sạch và cải thiện hệ thống cấp nước giúp đảm bảo sức khỏe cộng đồng và tăng năng suất canh tác. Hệ thống viễn thông phát triển sẽ tạo điều kiện cho nông dân tiếp cận thông tin thị trường, kỹ thuật sản xuất và các chương trình đào

tạo trực tuyến.

Các dịch vụ hỗ trợ nông nghiệp như cung cấp vật tư, tư vấn kỹ thuật và bảo quản sau thu hoạch cần được đẩy mạnh để giúp nông dân nâng cao năng suất và giá trị sản phẩm. Việc tổ chức hội chợ, triển lãm và phát triển sàn thương mại điện tử sẽ mở ra cơ hội tiếp cận thị trường mới và cải thiện khả năng cạnh tranh của sản phẩm nông nghiệp TP. Hồ Chí Minh. Khuyến khích phát triển thương hiệu nông sản thông qua các chương trình đăng ký nhãn hiệu và chỉ dẫn địa lý là cần thiết để tạo niềm tin cho người tiêu dùng và nâng cao giá trị sản phẩm.

Mô hình liên kết “Bốn nhà” - Nhà nước, nhà nông, nhà khoa học và nhà doanh nghiệp - cần được củng cố để đảm bảo hiệu quả hợp tác. Nhà nước nên đóng vai trò điều tiết và giám sát, tạo cơ chế pháp lý minh bạch để các bên tham gia hợp tác chặt chẽ và công bằng. Nhà nông cần chủ động học hỏi, áp dụng kỹ thuật mới và tham gia vào chuỗi liên kết sản xuất. Nhà khoa học cần tiếp tục nghiên cứu và chuyển giao công nghệ mới phù hợp với điều kiện sản xuất địa phương. Doanh nghiệp nên hợp tác trong việc cung cấp đầu vào và đảm bảo đầu ra cho nông sản. Cơ chế chia sẻ rủi ro và lợi ích cần được quy định rõ ràng trong các hợp đồng hợp tác để tạo sự tin tưởng và bền vững.

Công nghệ tự động hóa và số hóa nên được triển khai để nâng cao hiệu quả sản xuất. Các hệ thống giám sát, phân mềm quản lý nông trại và công nghệ tưới tiêu tự động là các ví dụ điển hình. Công nghệ sinh học giúp cải thiện giống cây trồng, giảm thiểu việc sử dụng hóa chất bảo vệ thực vật và nâng cao chất lượng sản phẩm. Công nghệ nhà kính và thủy canh hỗ trợ sản xuất ổn định trong điều kiện thời tiết không thuận lợi và tối ưu hóa việc sử dụng nước. Blockchain và IoT giúp nông dân quản lý chuỗi cung ứng minh bạch, giảm thiểu rủi ro và nâng cao giá trị sản phẩm. Đào tạo kỹ thuật và kỹ năng quản lý kinh tế nông trại giúp nông dân nắm vững các phương pháp canh tác hiện đại và cải thiện quản lý tài chính. Các khóa học thực hành tại địa phương, chương trình đào tạo trực tuyến và các buổi hội thảo sẽ giúp nông dân dễ dàng áp dụng kiến thức vào sản xuất. Việc khuyến khích sự tham gia của nông dân thông qua các chương trình hỗ trợ tài chính, tổ chức thi đua ứng dụng kỹ thuật sẽ tạo động lực học hỏi và áp dụng công nghệ mới.

5. Thảo luận

Việc phát huy vai trò chủ thể của nông dân trong xây dựng nông thôn mới tại TP. Hồ Chí Minh đòi hỏi sự phối hợp nhịp nhàng giữa chính quyền, nhà khoa học, doanh nghiệp và nông dân. Dù đã có nhiều giải pháp và chương trình được triển khai, nhưng để đảm bảo tính bền vững và hiệu quả, cần thảo luận kỹ lưỡng về những khó khăn, cơ hội và cách thức triển khai thực tế.

Đầu tiên, chính sách hỗ trợ tài chính và kỹ thuật đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy nông dân tham gia tích cực vào quá trình phát triển nông

thôn. Các gói vay ưu đãi và hỗ trợ tài chính cần được điều chỉnh linh hoạt, phù hợp với từng khu vực và loại hình sản xuất. Chính quyền TP. Hồ Chí Minh cần đảm bảo rằng các thủ tục tiếp cận nguồn vốn được đơn giản hóa và minh bạch. Tuy nhiên, một thách thức lớn là việc đảm bảo tính minh bạch và giám sát hiệu quả quá trình phân bổ nguồn lực. Điều này đòi hỏi sự tham gia của cộng đồng để tăng cường giám sát và phản hồi kịp thời.

Khuyến nông và đào tạo kỹ năng là yếu tố cốt lõi để nông dân nâng cao hiệu quả sản xuất. Việc mở rộng mạng lưới khuyến nông và tổ chức các chương trình tập huấn tại chỗ là cần thiết. Tuy nhiên, cần lưu ý rằng, ngoài việc trang bị kỹ năng sản xuất, nông dân cần được đào tạo về kỹ năng quản lý tài chính và tiếp cận thị trường để tăng cường khả năng tự chủ trong kinh doanh. Những chương trình đào tạo này nên linh hoạt về thời gian và nội dung, giúp nông dân dễ dàng tham gia và áp dụng vào thực tế.

Một khía cạnh quan trọng khác là việc xây dựng cơ sở hạ tầng KT-XH, bao gồm giao thông, điện, nước sạch và viễn thông. Đây là yếu tố tạo điều kiện cho sự phát triển bền vững và nâng cao chất lượng sống của nông dân. Tuy nhiên, chi phí đầu tư lớn và các vấn đề liên quan đến giải phóng mặt bằng, quản lý dự án có thể là rào cản đáng kể. Để khắc phục, chính quyền cần huy động vốn từ các nguồn khác nhau, bao gồm hợp tác công tư và hỗ trợ từ các tổ chức phi chính phủ.

Mô hình liên kết “Bốn nhà” là giải pháp toàn diện giúp tối ưu hóa nguồn lực và tạo động lực phát triển. Tuy nhiên, để mô hình này thực sự hiệu quả, cần cải thiện cơ chế chia sẻ lợi ích công bằng giữa các bên, đặc biệt là giữa nhà nông và doanh nghiệp. Các hợp đồng liên kết cần được soạn thảo rõ ràng, minh bạch để bảo vệ quyền lợi cho tất cả các bên tham gia. Đồng thời, sự tham gia tích cực của nhà khoa học với vai trò chuyên gia công nghệ và tư vấn kỹ thuật cũng cần được khuyến khích và hỗ trợ.

Cuối cùng, việc ứng dụng công nghệ vào sản xuất là yếu tố không thể thiếu để nâng cao năng suất và bảo vệ môi trường. Công nghệ tưới tự động, giám sát đất và công nghệ sinh học là các ví dụ điển hình giúp cải thiện chất lượng sản phẩm và giảm thiểu chi phí. Tuy nhiên, việc phổ biến và đào tạo nông dân áp dụng các công nghệ này cần được triển khai một cách linh hoạt và hiệu quả, đảm bảo mọi nông dân đều có thể tiếp cận và ứng dụng thành công.

6. Kết luận

Việc phát huy vai trò chủ thể của nông dân trong xây dựng NTM tại TP. Hồ Chí Minh là nhiệm vụ quan trọng, đòi hỏi sự kết hợp chặt chẽ giữa chính sách, hạ tầng, khoa học công nghệ và sự tham gia tích cực của cộng đồng. Các giải pháp đã đề xuất, từ việc cải thiện hệ thống chính sách hỗ trợ tài chính, khuyến nông, đến nâng cấp cơ sở hạ tầng và triển khai các chương trình đào tạo kỹ thuật, đều hướng đến mục tiêu giúp nông dân chủ động, tự chủ hơn trong sản xuất và phát triển kinh tế. Mô hình liên kết

“Bốn nhà” bao gồm Nhà nước, nhà nông, nhà khoa học và nhà doanh nghiệp, được xác định là yếu tố then chốt để tối ưu hóa nguồn lực và tạo ra sự hợp tác bền vững. Việc ứng dụng các tiến bộ khoa học -

công nghệ, từ tự động hóa, công nghệ sinh học đến các hệ thống tưới tiêu hiện đại, không chỉ giúp nâng cao năng suất mà còn góp phần bảo vệ môi trường và phát triển nông nghiệp bền vững.

Tài liệu tham khảo

- A Cúc, N. S. (2015). Kết quả sau bốn năm thực hiện Chương trình xây dựng nông thôn mới. *Tạp chí Nông nghiệp và Phát triển nông thôn*, 45(3), tr.23-29.
- Dân, H. P. (2014). Phát huy vai trò của giai cấp nông dân và Hội Nông dân Việt Nam trong xây dựng nông thôn mới. *Tạp chí Chính sách và Phát triển*, 18(4), tr.34-40.
- Đi, P. (2015). Nhận thức của cán bộ lãnh đạo, quản lý về Chương trình mục tiêu Quốc gia về xây dựng nông thôn mới. *Tạp chí Nghiên cứu Khoa học xã hội*, 15(6), tr.56-62.
- Hậu, H. Q. (2012). Liên kết kinh tế giữa doanh nghiệp chế biến nông sản với nông dân ở Việt Nam. *Tạp chí Kinh tế và Phát triển*, 203(5), tr.45-52.
- Hoàng, N. H. (2008). *Nông nghiệp, nông dân, nông thôn trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở nước ta*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia.

- Nhân, N. T. (2015). Phát triển hợp tác xã nông nghiệp kiểu mới - Khâu đột phá để cơ cấu lại nông nghiệp và nâng cao thu nhập bền vững cho người nông dân. *Tạp chí Kinh tế nông thôn*, 22(8), tr.12-18.
- Nguyễn, N. S. (2015). *Nguồn nhân lực nông thôn trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở nước ta - Đặc điểm và xu hướng phát triển*. Hà Nội: Nxb. Khoa học xã hội.
- Son, N. (2014). *Văn hóa người Việt vùng Tây Nam Bộ*. Hà Nội: Nxb. Văn hóa thông tin.
- Thắng, N. X. (2015). *Phát huy vai trò chủ thể của nông dân và giải quyết mối quan hệ giữa pháp luật và các thể chế tự quản trong xây dựng nông thôn mới*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia.
- Trần, N. T. (2014). *Đặc điểm văn hóa và xã hội của vùng Nam Bộ*. Hà Nội: Nxb. Giáo dục.
- Thêm, T. N. (2014). *Văn hoá người Việt vùng Tây Nam Bộ (Tái bản)*. TP. Hồ Chí Minh: Nxb. Văn hoá - Văn nghệ.

VAI TRÒ CHỦ THỂ CỦA NÔNG DÂN TRONG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH*

Bùi Xuân Dũng

Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh; Email: dungbx@ueh.edu.vn

Nhận bài: 03/12/2024; Phản biện: 10/12/2024; Tác giả sửa: 17/12/2024; Duyệt đăng: 03/01/2025; Phát hành: 28/02/2025

DOI: <https://doi.org/10.54163/ncdt/403>

Bài viết phân tích vai trò của người nông dân trong xây dựng nông thôn mới tại Thành phố Hồ Chí Minh, tập trung vào các yếu tố như kiến thức, kỹ năng, sự tham gia của cộng đồng và tính tự lực. Thành phố Hồ Chí Minh, một trong những vùng phát triển nhất Việt Nam, không thể bỏ qua vai trò quan trọng của người nông dân trong việc duy trì sự phát triển bền vững. Từ lịch sử khai hoang cho đến nay, người nông dân đã thể hiện sự kiên cường và sáng tạo của mình trong sản xuất. Tuy nhiên, họ phải đối mặt với nhiều thách thức hiện đại như biến đổi khí hậu, thị trường tiêu thụ không ổn định và nhu cầu đổi mới kỹ thuật. Để phát huy vai trò của người nông dân, nghiên cứu nhấn mạnh đến nhu cầu nâng cao trình độ dân trí, hỗ trợ các chính sách phù hợp và phát triển cơ sở hạ tầng nông thôn. Sự tham gia của các tổ chức xã hội và doanh nghiệp trong việc cung cấp đào tạo kỹ thuật và tài chính cũng là một yếu tố quan trọng. Do đó, phát huy vai trò của người nông dân là chủ thể không chỉ giúp cải thiện đời sống cá nhân mà còn thúc đẩy phát triển kinh tế, xã hội và bảo vệ môi trường một cách toàn diện và bền vững.

Từ khóa: Vai trò của người nông dân; Phát triển nông thôn; Bền vững; Sự tham gia của cộng đồng; Đổi mới nông nghiệp.

*Bài báo này là sản phẩm của Đề tài nghiên cứu khoa học công nghệ cấp trường, mã số CS-2024-04 được tài trợ bởi Trường Đại học Kinh tế TP. Hồ Chí Minh